

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. д.ю.н. Йонко Кунчев относно научната продукция на гл. ас. д-р Йордан Йорданов – кандидат за заемане на академичната длъжност „доцент” по Наказателно-изпълнително право към катедра „Наказателноправни науки” в Юридическия факултет на Варненския свободен университет „Черноризец Храбър”

Йордан Йорданов е единствен кандидат в обявения със заповед на ректора на ВСУ „Черноризец Храбър” и публикуван в ДВ бр. 26 от 13.03.2026 г. конкурс за доцент по „Наказателно-изпълнително право” по професионално направление право 3.6. Право. Кандидатът участва в конкурса с две монографии и три статии. Едната от монографиите „Трудовият потенциал в затворите” се основава на защитена от Й. Йорданов дисертация през 2022 г. – „Трудът на лишените от свобода”. Другата дисертация е хабилитационния труд на кандидата „Охрана и сигурност в местата за лишаване от свобода”. Втората монография е хабилитационния труд на кандидата и тя във фокуса на рецензията. Предметът на представените за рецензиране три статии гравитира с темата на хабилитационния труд на Й. Йорданов

При кандидата в конкурса за доцент по „Наказателно-изпълнително право” е налице съчетание между няколко съществени характеристики: юрист, дългогодишен опит в пенитенциарната система, научноизследователски опит в областта на изпълнение на наказанието „лишаване от свобода” и преподавателски опит в тази сфера. Тези характеристики са важни, защото всяка от тях кореспондира с изискването за заемане на академичната длъжност „доцент” по „Наказателно-изпълнително право”. Ще се спра накратко на всяка от тях.

Й. Йорданов завършва специалност „Право” в Юридическия факултет на Техническия университет в гр. Варна през 2000 г. Юридическото му образование му се оказва основа за по-нататъшната му кариера в пенитенциарната система, науката и преподавателската му дейност в юридически факултет.

В пенитенциарната система Й. Йорданов има 30 годишен стаж. Кариерата му през този период се развива от надзирател в затвора в гр. Варна до началник на този затвор. На тази ръководна длъжност е от 12 години. Тази кариера му е позволила да опознае в дълбочина управлението и организацията на Главна дирекция изпълнение на наказанията, както и

конкретната дейност в местата за изпълнение на наказанието „лишаване от свобода“.

През 2022 г. Й. Йорданов защита дисертация на тема „Трудът на лишените от свобода“ и придобива образователна и научна степен „доктор“ по специалност „Наказателно-процесуално право“. Съчетанието между научна дейност и практика в пенитенциарната система му дава възможност за оптимална организационно-управленска дейност в затвора в гр. Варна и подготовка на научни трудове, които се основават на добро познаване на практиката.

Започването на преподавателска дейност в ЮФ на ВСУ „Черноризец Храбър“ е процес в кариерното развитие на Й. Йорданов. Той преподава на студентите от позициите на практическия си и научния си опит. А преподавателската му дейност го стимулира да продължава да се занимава с наука. Резултатът от тази мотивация са научните му трудове, които подготвя след защита на дисертацията си за образователна и научна степен „доктор“.

Личните ми впечатления от кандидата са от началото на преподавателската му дейност във ВСУ „Черноризец Храбър“. С цялостната си дейност показваше, че желае да се развива и като преподавател и учен. Множество въпроси свързани с изпълнението на наказанието „лишаване от свобода“ са го вълнували през призмата на критичния анализ към някои недъзи на пенитенциарната система.

Й. Йорданов се адаптира към колектива от катедра „Обществен ред и сигурност“. Редовно присъстваше на организирани от катедрата и ЮФ мероприятия.

Тези обстоятелства, безусловно имат съществено значение, когато се взема решение за избор на кандидат за доцент по „Наказателно-изпълнително право“. Практическият, научният и преподавателският опит в областта на пенитенциарното право при Й. Йорданов са в много добро съчетание. Ето защо нямам съмнение, че в негово лице студентите ще имат добър преподавател по тази учебна дисциплина.

Сега ще се спра по-конкретно на научната продукция на Й. Йорданов. Монографията му, която е публикувана въз основа на защитения дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор“ – „Трудът на лишените от свобода“ отчитам доколкото чрез нея кандидатът получава изискуемия брой точки. Във фокуса на моята

рецензия, както отбелязах по-горе е хабилитационния труд на кандидата – „Охрана и сигурност в местата за лишаване от свобода”

Монографията е структурирана в четири глави – „Сигурността в местата за лишаване от свобода”, „Основи на сигурността в местата за лишаване от свобода”, „Пенитенциарна сигурност” и „Динамична сигурност”. Направен е кратък, но съдържателен анализ на историята и развитието на пенитенциарната дейност в редица страни, включително и в България. В сравнителен аспект е проследена системата за сигурност в затворите на различни страни и в България. Правилно се отбелязва неравномерното натоварване на затворите в България и от тази позиция е направено предложение за закриване на някои от тях.

Сравнителният анализ на пенитенциарните системи в различни държави позволява на автора да типологизира пенитенциарните заведения и основните средства за въздействие на лишените от свобода затворници. Системите за сигурност се разгледани на три нива – ниска, средна и висока. Въз основа на тази диференциация Й. Йорданов прави диагностика на всяка от тях. В зависимост от това авторът предлага да се отчита нивото на обществена опасност на осъдения на „лишаване от свобода” към какво ниво на сигурност трябва да бъде пенитенциарното заведение, където да изтърпи наложеното му наказание. Авторът се спира по-конкретно на фигурата на опасния престъпник, доколкото тя има връзка с мястото, където следва да изтърпи наказанието „лишаване от свобода”. В тази връзка той повдига въпроса за „пенитенциарния рецидивист” с предложение този институт отново да бъде възстановен в закона.

Централно място в монографията заемат разгледаните от автора въпроси относно цялостната система и методи за осигуряване сигурността в пенитенциарните заведения. Направен е преглед на „външните” и „вътрешните” фактори, които осигуряват тази сигурност. Направено е уместно, според мен, предложение за нормативно уреждане на избор за място, където да се построи пенитенциарно заведение.

Класификацията на осъдените според степента на риск от бягство, извършване на нови престъпления, тяхната категоризация, разпределянето им при настаняване и преместване в други затвори, групирането им по групи по различни критерии, както и отделното и изолирано настаняване на затворник в монографията отразява системата за тяхната диференциация, като необходим елемент от пенитенциарната сигурност.

Интересен от практическа и теоретична гледна точка е разгледаният в монографията въпрос относно придобиването на разузнавателна информация в местата за изтърпяване на наказание лишаване от свобода. Направен кратък преглед на практиката на други държави относно използването на разузнавателни методи в пенитенциарните заведения. От тази позиция авторът отчита, че въпросът за организацията на оперативноиздирвателната дейност в местата за изтърпяване на наказание „лишаване от свобода” остава открит.

Ключов фактор за пенитенциарната сигурност е и личният състав в местата за изтърпяване на наказанието „лишаване от свобода”. Авторът основателно поставя акцента върху неговия подбор и обучение, както и неговата атестация и развитие според професионалните качества на служителите.

Разгледан е и въпросът за държавния и обществения контрол върху пенитенциарните заведения. Този контрол е от изключително значение както за осъдените, които изтърпяват наказание „лишаване от свобода”, така и за цялостната система на изпълнението на това наказание. В двата аспекта, както отбелязва авторът, се създават предпоставки за законност при изпълнението на този вид наказание.

Към монографията могат да се направят някои принципни бележки, които към момента на хабилитацията на автора са насочени предимно към бъдещата му изследователска работа, отколкото за формиране на вътрешното му убеждение за придобиване на академичната длъжност „доцент”.

На първо място бих обърнал внимание към по-голяма задълбоченост в теоретичния анализ. Описателната форма следва да отстъпва на научното обяснение. Авторът не би следвало да се ограничава само с констатация на проблеми, но и с търсене на теоретични и практически възможности за тяхното решаване. По-горе отбелязах, че въпросът за системата и организацията на оперативноиздирвателната дейност остава открит в монографията на Й. Йорданов. В това отношение биха могли да се направят редица предложения, дори да се представи модел за ОИД в пенитенциарните заведения по аналог на добрата стара практика с т.нар. „допълнителна разкриваемост”.

Прави впечатление, че въпросът за пенитенциарната сигурност се разглежда като част от темата за хабилитационния труд. Не става ясно в монографията каква е разликата между заглавието на монографията

„Охрана и сигурност в местата за лишаване от свобода” и „Пенитенциарна сигурност”. При тази структура се оказва, че пенитенциарната сигурност е част от системата на охрана и сигурност в местата за изпълнение на наказанието „лишаване от свобода”. Дали това е така ?

Добре би било в научните изследвания да се включи повече практика, включително и практиката на автора през призмата на позитивното и негативното в сферата на пенитенциарната сигурност.

Накрая бих препоръчал на автора да измести фокуса на изследователската си работа от пенитенциарната сигурност към големия проблем за обществото – ресоциализацията на осъдените и индивидуалната превенция. Става въпрос за формиране на цялостна политика в пенитенциарните заведения, а не за отделни мероприятия, ефективността на която да се определя по обективен критерий – рецидивизмът.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Практическият, научният и преподавателският опит на Йордан Йорданов, както наукометричните данни ми дават основание да приема, че е достоен за заемане на академичната длъжност „доцент” към ЮФ на ВСУ „Черноризец Храбър”. На това основание препоръчвам на уважаемото научно жури гл. ас. д-р Йордан Йорданов да бъде избран на академичната длъжност „доцент” от област на висше образование 3. „Стопански, социални и правни науки”, професионално направление 3.6. „Право” (Наказателно-зпълнително право).

Рецензент:

(проф. д.ю.н. Й. Кунчев)